

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารและอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมือง
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต
ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา

**News and Information Exposure and Media Influences on
Communication Arts Bachelor Degree Students' Attitudes,
Songkhla Province**

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ เพรศคอกท่ และอาจารย์สินี กิตติชนมวรกุล

Assoc. Prof. Dr. Chusak Prescott and Ms. Sinee Kittichonvorakun

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the behavior of Communication Arts students enrolled in Songkhla institutions in accessing information about politics through main media, and 2) compare influences from these media in regard to the students' political attitudes. The sampling population consisted of a number of 383 students, 197 of which were Communication Arts students who registered for their study at Hatyai University while 186 of them were Communication Arts students studying at Songkhla Rajabhat University. The main instrument for gathering data was a structured questionnaire. For each question, mean, percentage and standard of deviation were derived. T-test was also used for analytical purpose.

Results from the study showed that the sampling population used the internet for accessing political news and data the most and on a regular basis, 55.4 %. The secondary medium regularly used was radio broadcast, 54 %. As for influences of these media on the students' political attitudes, the study found that printed media, television programs, and internet were most influential, high level. Radio programs were found to be influential at the average level.

Both groups of male and female students believed that television and radio programs differed in how the media influenced on their attitudes. The level of influence of television as reflected by female students was higher than the data given by male students. Furthermore, there was a significant difference of political influence when comparing data yielded by students at various levels. Fourth year students believed radio broadcast had more impact on their attitudes than what the third year students had expressed.

Key words: *information access, printed media, television media, radio media, internet, political news, media influence*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและอิทธิพลของสื่อต่อแนวคิดทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลาและเพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของสื่อต่อแนวคิดทางการเมืองที่ผ่านการรับรู้จากสื่อหลัก ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 197 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 186 รวมทั้งสิ้น 383 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานเพื่อหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วย t-test

ผลจากการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.4 โดยมีการเปิดรับอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือสื่อวิทยุโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 54 โดยมีการเปิดรับอย่างสม่ำเสมอ

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่ออินเทอร์เน็ต มีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ในส่วนของสื่อวิทยุกระจายเสียง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าสื่อดังกล่าวมีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความเห็นว่าสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อวิทยุกระจายเสียงมีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองแตกต่างกัน โดยนักศึกษาหญิงเห็นว่าสื่อวิทยุโทรทัศน์มีอิทธิพลมากกว่านักศึกษาชาย ในการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักศึกษาต่างระดับชั้นเรียนกัน พบว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความเห็นว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงมีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3

คำสำคัญ: การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่ออินเทอร์เน็ต
ข่าวสารการเมือง อิทธิพลของสื่อ

บทนำ

ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศไทย โดยจะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีการเผยแพร่ข้อมูลกระจายข่าวสาร ซึ่งเป็นการนำเสนอเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ซึ่งในปัจจุบันสื่อมวลชนมีหลายแขนงด้วยกันที่เป็นสื่อหลักและมีการใช้อย่างกว้างขวางพบเห็นอยู่ทั่วไป เช่น สื่อสิ่งพิมพ์สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อในรูปแบบต่างๆ ที่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ดังนั้นการเปิดรับข่าวสารในสังคมปัจจุบัน ที่อยู่ในยุคแห่งสังคม การเปิดรับอย่างกว้างขวางนั้น จะทำให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ จากสารที่ได้รับในชีวิตประจำวันมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องทางการเมือง (Politics) อันเป็นเรื่องสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในสังคมมนุษย์เพราะเป็นเรื่องของอำนาจการปกครองและจัดสรรประโยชน์ในสังคมนั้นๆ การเมืองจึงเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่สำคัญๆของสังคมในปัจจุบัน (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2546) แต่จากการพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ประกอบกับการเปิดเสรีของคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ ส่งผลต่อการก่อกำเนิดของสื่อทางเลือกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะวิทยุธุรกิจท้องถิ่น เคเบิลทีวีท้องถิ่น ทีวีดาวเทียม ฯลฯ ซึ่งการเกิดขึ้นของสื่อดังกล่าวที่ยังไม่ได้มีการควบคุมให้ เป็นไปตามกฎหมายอย่างจริงจัง มีการบริหารจัดการสื่อที่มีหลักการบิดเบือนไปจากปรัชญาดั้งเดิมของวิทยุชุมชนที่กล่าวว่าต้องสอดคล้องกับกระแสความต้องการเสรีภาพในการสื่อสารตามระบอบของสังคมนประชาธิปไตยโดยโดยเป็นส่วนหนึ่งของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมโดยยึดคำขวัญที่ว่า “ของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน” (จิรพร วิทยศักดิ์พันธุ์ และนาฏยา ตนานนท์, 2550: 22) แต่ปัจจุบันมักพบว่าไม่ได้อาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง แต่เป็นการจัดตั้งในลักษณะเป็นสื่อเพื่อผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจหรือเป็นนอมินีกลุ่มผลประโยชน์อาศัยเป็นช่องทางในการบิดเบือนข้อมูล ปลุกกระดม สร้างความเกลียดชัง และแตกแยกให้เกิดขึ้นในสังคม ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นเครื่องมือในการบรรลุประโยชน์ทางการเมืองของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ภาพที่เห็นซึ่งสะท้อนมาจากเหตุการณ์ข้างต้น คือความมุ่งมั่น และมุ่งหวัง ที่จะเห็น“สื่อมวลชน” มีส่วนร่วมในการปฏิรูปหรือการพัฒนาทางการเมืองในประเทศไทย โดยมองเห็นความสำคัญของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งในโครงสร้างของสังคม ที่จะต้องช่วยในการสนับสนุน และส่งเสริมการพัฒนาทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์หรือสื่อประเภทอื่น (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2545) เพราะการสื่อสารโดยผ่านสื่อมวลชน จะช่วยในการสนับสนุนสาธารณมติ (Public opinions) ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีหน้าที่ในการหล่อหลอมหรือปลุกสาธารณมติให้โน้มเอียงไปในทิศทางของการมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่พึงประสงค์ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานทางการเมืองแบบสมัยใหม่ประสบความสำเร็จ ในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเมืองนี้การสื่อสารจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญ เพราะสามารถส่งผลต่างๆต่อผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด (เสถียร เขยประทับ, 2551)

จากลักษณะโครงสร้างและความเป็นไปในสังคมไทยดังกล่าวมาข้างต้น จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาคหฤทธิกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาถือเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเมื่อใดที่ข้อมูล

ข่าวสารด้านการเมืองผ่านสื่อที่ไม่เหมาะสม หรือสื่ออื่น ๆ ไม่อยู่ในลักษณะ รูปแบบที่ดึงดูดความสนใจ หรือขาดความน่าเชื่อถือ ก็จะส่งผลให้การนำเสนอข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไว้ซึ่งประโยชน์ เป็นการสูญเสียทรัพยากรโดยใช่เหตุ รวมถึงในบางกรณีก็อาจส่งผลให้มีการเลือกฝ่ายและแตกแยกทางด้านความคิดอย่างรุนแรง ซึ่งโดยหลักการแล้วการศึกษาแนวคิดหรือจุดยืนทางการเมืองถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล ทั้งนี้ก็เนื่องจากการที่บุคคลจะมีความคิดและพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะใดได้นั้น ย่อมเกิดจากความเชื่อ ความรู้สึกและทัศนคติโน้มเอียงของบุคคลที่มีกลุ่มการเมืองนั้นๆ อันเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองจากช่องทางต่างๆ

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมกรเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองจากสื่อหลักซึ่งเป็นที่ยอมรับอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของวัยรุ่น อันได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและทัศนคติการเปิดรับสื่อ อันเป็นการเตรียมความพร้อมของนักสื่อสารมวลชนรุ่นใหม่และเป็นกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีความเหมาะสมอันจะนำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปและการสื่อสารเพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นอันจะเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับเยาวชนซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างระบอบประชาธิปไตยให้เข้มแข็งและจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสมในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมกรเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านทางสื่อหลักของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมกรเปิดรับข้อมูลข่าวสารและอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ

แคลปเปอร์ (Klapper, 1960: 5) กล่าวว่า มนุษย์มีกระบวนการเลือกรับข่าวสารที่ประกอบด้วยกัน 4 ขั้นตอน คือ (1) การเลือกเปิดรับ โดยบุคคลเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารตามความสนใจและความต้องการ (2) การเลือกสนใจ หลังจากเลือกเปิดรับสารแล้ว บุคคลยังเลือกให้ความสนใจเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิม (3) การเลือกรับรู้ หากข่าวสารที่ได้รับมาขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิม บุคคลจะบิดเบือนข่าวสารนั้นให้สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อของตน และ (4) การเลือกจดจำ บุคคลเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสารในส่วนที่ต้องการจำเข้าไปเก็บไว้เป็นประสบการณ์เพื่อใช้

ในโอกาสต่อไปและพยายามลืมในส่วนที่ต้องการจะลืม ดังนั้นผู้รับสารจะเลือกรับข่าวสารทางการเมืองตามช่องทางใดและมากน้อยเพียงไรนั้น จึงขึ้นอยู่กับกระบวนการเลือกรับข่าวสารทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าว โดยข่าวสารใดที่ตรงตามความสนใจ ความต้องการ สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิมของผู้รับสาร ข่าวสารนั้นก็จะถูกเลือกจดจำ ส่วนข่าวสารใดที่ผู้รับสารไม่ต้องการหรือไม่อยู่ในความสนใจ ข่าวสารนั้นก็จะถูกลืมในที่สุด

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเป็นพฤติกรรมการสื่อสารอย่างหนึ่งที่จัดอยู่ในกลุ่มการเปิดรับสื่อ โดยการเปิดรับข่าวสาร เบคเกอร์ (Becker, 1983: 80) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยจำแนกออกเป็น 3 ประการ คือ

1) การแสวงหาข้อมูล (Information Seeks) บุคคลจะแสวงหาข้อมูลเมื่อมีความต้องการคล้ายคลึงกับบุคคลอื่น ๆ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเรื่องทั่วไป

2) การรับทราบข้อมูล (Information Receptivity) บุคคลต้องการรับทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจใคร่รู้ หรือเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ เช่น เปิดดูรายการโทรทัศน์เฉพาะที่ตนเองสนใจหรือดูรายการที่มีผู้อื่นแนะนำ หรือการอ่านข่าวเพื่อช่วยให้ตนเองมีข้อมูลในการตัดสินใจ หรือสนทนากับผู้อื่น ตลอดจนเมื่อมีเหตุการณ์หรือข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเอง บุคคลก็จะให้ความสนใจหรือเปิดรับข้อมูลเป็นพิเศษ

3) การรับทราบประสบการณ์ (Experience Receptivity) บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อต้องการกระทำการหนึ่งสิ่งใด เช่น การพักผ่อนเพื่อจะไม่ได้ต้องคิดถึงสิ่งอื่น โดยการอ่านหนังสือพิมพ์ การดูรายการโทรทัศน์ การฟังวิทยุเพื่อแทนการทำการกิจกรรมอื่นๆ พฤติกรรมนี้คือการเปิดรับข่าวสารโดยไม่ต้องการข้อมูลใดๆ แต่ข่าวสารจะกลายเป็นประสบการณ์ของบุคคลนั้น

4) เพื่อการมีส่วนร่วม (Participation) การเปิดรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีส่วนร่วมในการรับรู้เหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆที่เกิดขึ้นรอบๆตัว

5) เพื่อช่วยเสริมสร้างความคิดเห็น (Reinforcement) ช่วยเสริมความคิดเห็นให้มั่นคงยิ่งขึ้นหรือช่วยสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้วสำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

นอกจากนี้ แมคคอมบส์ และเบคเกอร์ (McCombs and Becker, 1979 :51 อ้างถึงใน อัญชลี วงษ์บุญงาม และดารณี ธัญญศิริ, 2554: 89) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมต่อไปอีกว่า บุคคลจะเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนก็เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองอีก 6 ประการ คือ

1) เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการติดตามความเคลื่อนไหวและสังเกตเหตุการณ์รอบตัวจากสื่อมวลชน เพื่อให้ตนเองรู้เท่าทันเหตุการณ์และรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ควรจะได้รับรู้

2) เพื่อช่วยในการตัดสินใจ (Decisions) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน การเปิดรับสื่อมวลชนจะทำให้บุคคลสามารถกำหนดความคิดเห็นของตนเองต่อเหตุการณ์รอบๆตัว

3) เพื่อต้องการข้อมูลในการพูดสนทนา (Discussions) การเปิดรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีข้อมูลที่สามารนำไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นได้

4) เพื่อการมีส่วนร่วม (Participation) การเปิดรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีส่วนร่วมในการรับรู้ เหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆตัว

5) เพื่อช่วยเสริมสร้างความคิดเห็น (Reinforcement) ช่วยเสริมความคิดเห็นให้มั่นคงยิ่งขึ้นหรือ ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว

ในด้านการเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จากงานวิจัยของ วราวุธ ผลเจริญ (2551) ซึ่งได้ ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น” พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารจากสื่อวิทยุโทรทัศน์มากที่สุดและให้ความน่าเชื่อถือสื่อวิทยุ โทรทัศน์เนื่องจากเป็นสื่อที่มีการนำเสนอข่าวสารอย่างรวดเร็ว ส่วนในด้านความสนใจทางการเมือง นักศึกษามีความสนใจต่างกันและมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ด้านความต้องการ ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง นักศึกษามีความต้องการต่างกันและมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ แตกต่างกันไป

พิทยา แสงรุ่ง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารความรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา” โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (1) เปิดรับข่าวสารทางการเมือง จากสื่อวิทยุโทรทัศน์มากที่สุด เพราะมีทั้งภาพและเสียงจึงมีความน่าเชื่อถือ โดยเปิดรับทุกวัน (2) มีความรู้ ทางการเมืองอยู่ในระดับสูง (3) มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง (4) ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาที่แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (5) การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมืองอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (6) การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บข้อมูลด้วยการใช้ แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง จากนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ของ สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา ได้แก่ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ ลงทะเบียนเรียนและกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2/2555 จำนวน 501 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการ การสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 383 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม เรื่องการ เปิดรับข้อมูลข่าวสารและอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมืองของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ (1) คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) คำถามการเปิดรับข่าวสาร

ทางการเมืองจากสื่อหลัก (3)แบบสอบถามอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมือง (4) ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองจากสื่อหลัก

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.4 โดยมีการเปิดรับอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเว็บไซต์ที่กลุ่มตัวอย่างเข้าไปใช้มากที่สุดคือ Facebook จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 23 รองลงมาคือสื่อวิทยุโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 54 โดยมีการเปิดรับอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกรับชมข่าวสารทางการเมืองมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ส่วนสื่อวิทยุกระจายเสียงมีการเปิดรับข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 6.8 และสื่อสิ่งพิมพ์ คิดเป็น ร้อยละ 6

จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างถึงอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมือง พบว่าส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ โดยมีค่า $\bar{X} = 3.84$ ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์มีค่า $\bar{X} = 3.57$ และสื่ออินเทอร์เน็ตมีค่า $\bar{X} = 3.54$ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนสื่อวิทยุกระจายเสียงมีค่า $\bar{X} = 3.30$ ซึ่งถือว่ามียิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

จากการเปรียบเทียบอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมืองที่ผ่านการรับรู้จากสื่อหลักในระดับที่ต่างกัน กรณีจำแนกตามเพศพบว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความเห็นว่าสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อวิทยุกระจายเสียงมีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองแตกต่างกัน โดยนักศึกษาหญิงเห็นว่าสื่อวิทยุโทรทัศน์มีอิทธิพลมากกว่านักศึกษาชาย โดยมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05

ในการเปรียบเทียบอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมืองที่ผ่านการรับรู้จากสื่อหลักโดยจำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความเห็นว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงมีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3

สำหรับการเปรียบเทียบอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมืองที่ผ่านการรับรู้จากสื่อหลักในระดับที่ต่างกัน โดยจำแนกตามกลุ่มอายุและตามระดับผลการเรียน พบว่ากลุ่มนักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันหรือมีผลการเรียนที่แตกต่างกัน สื่อไม่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองที่อย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อหลักอินเทอร์เน็ตมากที่สุด โดยมีการเปิดรับอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเว็บไซต์ที่กลุ่มตัวอย่างเข้าไปใช้มากที่สุดคือ Facebook ซึ่งอาจเป็นเหตุผลเนื่องมาจากเป็นเว็บไซต์ที่ได้รับการออกแบบมาเป็นอย่างดี ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และน่าสนใจ จึงเป็นที่ได้รับความนิยมและการยอมรับจากนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มี

ความคุ้นเคยและสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้เป็นอย่างดี จึงกล่าวได้ว่าอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของนักศึกษาที่สูงมากขึ้นเรื่อยๆอย่างต่อเนื่อง สามารถใช้ติดต่อสื่อสารและเชื่อมโยงไปยังแหล่งสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางโดยไม่จำกัดด้านเวลาและสถานที่ ประกอบกับสังคมในปัจจุบันเอื้อต่อการใช้งานอินเทอร์เน็ต มีการให้บริการระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย ในสถานที่ชุมชนต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเป็นโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน (Smart Phone) ที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้และมีราคาถูกกว่าเดิมมาก ทำให้นักศึกษาสามารถค้นหาเพื่อนำมาใช้งานได้ง่าย สภาพแวดล้อมดังกล่าวล้วนส่งเสริมให้มีการเปิดรับสื่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้อย่างคล่องตัวและหลากหลายมากยิ่งขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักศึกษาเกิดแนวความคิดทางการเมืองที่ผ่านการรับรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตได้สะดวกมากขึ้น

สื่อหลักรองลงมาที่กลุ่มตัวอย่างนำมาใช้เพื่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองคือสื่อวิทยุโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 54 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยมีการเปิดรับอย่างสม่ำเสมอ กลุ่มตัวอย่างเลือกรับชมข่าวสารทางการเมืองเป็นอันดับ 1 คือสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติของสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่สามารถรายงานสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีทั้งภาพและเสียง เป็นสื่อที่มีอยู่ในแทบทุกครัวเรือนและได้รับความนิยมมาโดยตลอด ส่วนสื่อวิทยุกระจายเสียงอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 6.8 และสื่อสิ่งพิมพ์ได้รับความนิยมน้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 6

จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างถึงอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมือง พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อวิทยุโทรทัศน์ มีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจุบันข้อมูลข่าวสารมาจากหลากหลายสื่อ ดังนั้นเมื่อข้อมูลข่าวสารจากหลาย ๆ แหล่งให้สาระสำคัญหรือมีการนำเสนอข้อมูลที่ไม่ตรงกัน กลุ่มตัวอย่างจึงเลือกที่จะเชื่อข้อมูลจากสื่อมวลชน ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ชี้ว่าสื่อวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบันเป็นสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางการเมืองเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชน โดยไม่เสนอข่าวในลักษณะที่เป็นข่าวลือ (วีระพลวงษ์ ประเสริฐ, 2540: 7-10) และเท่ากับเป็นการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้รับสาร (McCombs and Becker, 1979: 51 อ้างถึงใน อัญชุลี วงษ์บุญงาม และดารณี ธีบุญศิริ, 2554: 89) ซึ่งส่งผลให้สื่อวิทยุโทรทัศน์อิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมืองที่ผ่านการรับรู้จากสื่อหลักอยู่ในระดับมาก โดยรองลงมาคือสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต ที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ยกเว้นสื่อวิทยุกระจายเสียงที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเป็นสื่อที่ถ่ายทอดข้อมูลได้โดยทางเสียง และเป็นสื่อที่ไม่ได้รับความนิยมนับในบริบทของการใช้งานสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้

จากการเปรียบเทียบอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมืองที่ผ่านการรับรู้จากสื่อหลักในระดับที่ต่างกัน พบว่าเพศและระดับชั้นปี มีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 ซึ่งนักศึกษาชายและนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มีความเห็นว่าสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อวิทยุกระจายเสียงมีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองแตกต่างกัน โดยนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์เห็นว่าสื่อวิทยุ

โทรทัศน์มีอิทธิพลมากกว่านักศึกษาชาย ในการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักศึกษาต่างระดับชั้นเรียนกัน พบว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความเห็นว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงมีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่เน้นกระบวนการการสำรวจความคิดเห็น ซึ่งในโอกาสต่อไปอาจเพิ่มกระบวนการในการทำวิจัยโดยให้มีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้รับผลวิจัยที่มีความลุ่มลึกและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรขยายกลุ่มประชากรให้กว้างและครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือควรให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในเชิงเหตุผลและปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในแต่ละระดับ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุ ปัจจัย ปัญหา หรืออุปสรรคของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะเป็นการส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียน การออกไปทำหน้าที่นักสื่อสารมวลชนที่มีคุณภาพ และในฐานะพลเมืองที่ดีของประเทศชาติในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. 2542. การวิเคราะห์สื่อ แนวคิดและเทคนิค. พิมพ์ครั้งที่ 2. บริษัท เอ็ดดิสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. 2546. พื้นฐานรัฐศาสตร์กับเมืองในศตวรรษที่ 21. นครปฐม: โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- จิรพร วิทยศัคดิ์พันธุ์ และนาฎยา ตนานนท์. 2550. คู่มือวิทยุชุมชน. เชียงใหม่: คณะกรรมการณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อภาคเหนือ.
- จำเนียร ช่วงโชติ และคณะ. 2515. จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิทยา แสงรุ่ง. 2554. การเปิดรับข่าวสารความรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มยุรี ถนอมสุข. 2554. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. รายงานการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วราวุธ ผลเจริญ. 2551. การเปิดรับสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วีระพล วงษ์ประเสริฐ. 2540. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนกับบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสถียร เขยประทับ. 2530. ศักยภาพของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลี วงษ์บุญงาม และดารณี ชาญสิทธิ์. 2554. การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร. งานวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.

Becker, S. L., 1983. **Discovering Mass Communication**. Illinois: Scott Foresman and Company.

Klapper J 1960. **The Effects of Mass Communication**, NY: The Free Press.